

e-Cultuur

Presentatie december 2005

e-Cultuur

Het maken, verspreiden, bewaren van en deelnemen aan cultuur, zoals dit verschuift en verandert onder invloed van technologie en onder invloed van de netwerk- en kennismaatschappij waarin we leven.

Vandaag

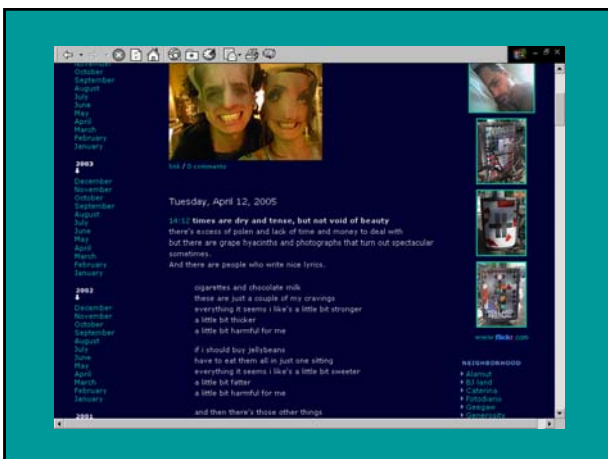
- Tussentijdse rapportage ikv e-cultuurtraject
- Opzet presentatie:
 - introductie in het onderwerp:
 - voorbeelden
 - omgevingsanalyse
 - e-cultuur: kenmerken, voorwaarden, vragen
 - potentieel en belang aankaarten van een integrale visie en een integraal beleid
 - cultuur aanbrengen als een belangrijke speler en partner

Enkele voorbeelden

een nieuwe cultuurgebruiker
een nieuwe cultuurgemeenschap
een nieuw distributiemodel

Een nieuwe cultuurgebruiker

- Gebruikers organiseren zichzelf
- Delen kennis en cultuur met elkaar
- In alle domeinen van het maatschappelijke veld: fotografie, muziek, leesgroepen, patiëntenverenigingen, diensten en advies,...

Een nieuwe cultuurgemeenschap

- Delen van inhoudelijke kennis: Wikipedia
 - complete, rechtenvrije, open encyclopedie op het web
 - vrij opgebouwd en beheerd door collectief van auteurs
 - rechtenvrije inhoud 'GNU Free Documentation Licence'

Een nieuwe cultuurgemeenschap

Basisprincipes:

- Gebruikers initiëren, faciliteren en onderhouden project
- Cultuur en kennis is een gemeenschappelijk proces
- Bouwstenen van kennis en cultuur voor iedereen toegankelijk en open om erop verder te werken (licenties)
- Inhoudelijk protocol: overleg en moderatie
- Technologisch protocol: sociale software
- Toepassingen van sociale software in leeromgevingen

Nieuwe distributiemodellen

Long Tail:

- Niche producten en populaire producten samen aanbieden
- Gebruikers staan zelf in voor marketing van niche-producten
- Nieuw economisch model (vb.: Amazon.com, Netflix,...)
- Internet is geen massamedium maar meervoudig medium

Vaststelling

Vaststelling: netwerkcultuur:

- Context: netwerkmaatschappij en kenniseconomie
- Integratie van informatie- en communicatietechnologieën in samenleving is onafwendbaar, ook in cultuur
- **Cultuur in de netwerkmaatschappij:**
 - Nieuwe productievormen
 - Nieuwe vormen van spreiding
 - Ander profiel deelnemer
 - Cultuur verbinden (cultuur, andere domeinen)
 - Nieuwe bewaar- en ontsluitingstechnieken

Integrale visie

Noodzaak van een integrale visie op en aanpak voor cultuur en ICT

- T.a.v. culturele domeinen (creatie, bemiddeling, participatie, bewaren)
- T.a.v. aanverwante domeinen (onderwijs, media maar ook wetenschap, innovatie, toerisme, ...)
- T.a.v. technologische kader (standaarden, software & databases, materiaal & infrastructuur,...)

Voorbeelden integrale visie

- Nederland
 - beleidsnotities Content / Digitalisering Cultureel erfgoed
 - e-Cultuurnota: van i naar e
- UK Arts Council
 - visual arts unit + new media
 - combined arts (arts - science, technology, ecology, industry)
 - collaborative arts unit (samenwerken en delen)

Wat met Vlaanderen?

- Leden raad van cultuur Nederland naar Vlaanderen
- Presentatie voor steunpunten, raad van cultuur, de administratie en het voormalig kabinet: maart 2004
- Regeerbijdrage CJSM
- Beleidsnota Cultuur 2004-2009:
intentie: eerste bouwstenen integraal beleid

e-Cultuurnota Vlaanderen

- N.a.v. beleidsnota: opstart beleidsvoorbereidend traject m.b.t. e-Cultuur in Vlaanderen
- Doelstelling: visieontwikkeling en communicatie / sensibilisering
- 2 sporen:
 - eigen culturele sectoren
 - aanverwante domeinen
- Proces opgestart eind vorig jaar
- Focus: Beleidsvoorbereidend document en presentaties

e-Cultuurnota Vlaanderen

- Opzet beleidsvoorbereidend document: uitwerken concept en visie op e-cultuur in Vlaanderen ~ aanzet noden en beleidsaanbevelingen
- Verschillende actoren betrokken: administratie (cultuur, media, onderwijs) en experts (steunpunten, universiteiten, ...)
- Verwacht eindresultaat tegen zomer 2006

Omgevingsanalyse

Unesco
Europa
Vlaanderen

Omgeving: Unesco

- Programma 2002 - 2007: e-heritage
 - Unesco Charter on the Preservation of the Digital Heritage
- Universal Access, IFAP
- Digital Arts
- Copyright

Omgeving: Europa

- Lissabondoelstellingen: digitale media nemen een belangrijke plek in in het realiseren van een kenniseconomie
- Resoluties die verschillende aspecten van e-cultuur aankaarten:
 - Resolutie van de Raad inzake cultuur en multimedia (4 april 1995)

Vervolg resoluties

- Resolutie van de Raad en de vertegenwoordigers van de regeringen der lidstaten over de werkgelegenheids- en sociale dimensie van de informatiemaatschappij (17 december 1999)
- Resolutie van de Raad inzake de conservering en opwaardering van het Europese cinematografische erfgoed (26 juni 2000)
- Resolutie van de Raad: Cultuur en kennismaatschappij (21 januari 2002)
- Resolutie van de Raad betreffende de inhoud van interactieve media in Europa (19 december 2002)

Vervolg resoluties

- Resolutie van de Raad betreffende het bewaren van het geheugen van morgen – bewaring van digitale inhoud voor de toekomstige generaties (25 juni 2002)
- Resolutie van de Raad betreffende e-toegankelijkheid – verbeteren van de toegang van mensen met een functiebeperking tot de kennismaatschappij (6 februari 2003)
- Resolutie van de Raad betreffende de implementatie van het e-Europe actieplan (18 februari 2003)

Omgeving: Europa

- Resolutie van de Raad over archieven in de lidstaten (6 mei 2003)
- Resolutie van de Raad betreffende de deponering van cinematografisch werk in de Europese Unie (24 november 2003)
- ...
- Verschillende Europese initiatieven en netwerken o.m. de beginselen van Lund en het Lundactieplan, NRG, het Minervaproject, ...

Dynamic Action Plan

- Beslissing Raad van Ministers (november 2004): een vervolg op het LUND actieplan en de omvorming van de huidige National Representatives Group
- Actieplan gelanceerd onder Brits voorzitterschap: november 2005

Omgeving: Europa

- Verschillende Europese programma's o.m. eContentplus en het 7de kaderprogramma:
 - eContentPlus (2005-2008); budget 149 mln €
 - Doel: de fragmentatie van de Europese "content" markt te overbruggen en de toegang en het gebruik van geografische informatie alsook van culturele en educatieve "content" te bevorderen.

eContentplus

"In the area of cultural content, scientific information and scholarly content, eContentplus will support the development of interoperable collections and objects from cultural institutions (libraries, archives and museums), and solutions to facilitate exposure, discovery and retrieval of these resources. The programme will aim at facilitating access to digital content, its use and exploitation, enhancing quality of content with well-defined metadata, and reinforcing cooperation between digital content stakeholders. It will tackle multilingual and multicultural barriers."

Europese digitale bibliotheek

- Communicatie Europese Commissie (30 september 2005) i.h.k.v. i2010:
 - Online bevraging met het oog op aanbevelingen m.b.t. langetermijnbewaring (~ EU-Copyright)
 - Dynamic Action Plan
 - Financiële input vanuit o.m. 5de oproep 6 KP (36 mio. euro), eContentplus (50 mio. Euro 2005-2008)

Vlaanderen in Europa?

- Beleidsmatig aanwezig in NRG / Minerva-project (focus digitalisering cultureel erfgoed)
- Culturele sectoren overwegend afwezig in Europese programma's / netwerken
 - nood aan gecoördineerde informatie
 - structurele achterstand sectoren
 - schaalgrootte

Omgeving: Vlaanderen

- Algemeen: nood aan kennisopbouw en kennisdeling, visie, coördinatie, structurele investeringen, internationale inbedding, ...
- Culturele sectoren: achterstand op het vlak van implementatie e-cultuur en nog geen echte speler in de ontwikkeling van de informatie- en kennismaatschappij

Enkele initiatieven in Vlaanderen

- VRT: ontwikkeling digitale televisie en digitale themazenders
- Innovatiefonds
 - Risicokapitaal voor ondernemingen (KMO's) die een nieuwe behoefte creëren of een bestaande behoefte op een nieuwe manier invullen
 - Mogelijkheden Cultuur: nog te onderzoeken

Enkele initiatieven in Vlaanderen

- Interdisciplinair Instituut voor Breedbandtechnologie:
 - Wat is het IBBT?
 - Jaarlijkse projectronde: 17 miljoen euro
 - Domeinen: eMedia, eGezondheidszorg, eGovernment, Mobiliteit en Logistiek
 - Mogelijkheden voor Cultuur?
 - Cf. de Vooruit, IPEA
 - Nieuwe projecten?
 - Cultuur op termijn als domein binnen het IBBT?

Recent wetenschappelijk onderzoek Vlaanderen

- PACKED: Duurzame onbestendigheid: de conservering van audiovisuele mediakunst in een veranderend landschap
- Re-Creatief Vlaanderen:
 - ICT in het culturele veld: de virtualiteit van het virtuele (survey bij musea, cultuurcentra en bibliotheken)
 - What's in a site? Een analyse van websites van culturele instellingen in Vlaanderen
 - Virtuele cultuurparticipatie in Vlaanderen
- iForum en VCV: Beleidsvisies voor digitaal erfgoed in Vlaanderen

Studie Packed

- Expertise, infrastructuur en ervaring gefragmenteerd
- 50% heeft minder dan 25% van hun audiovisuele collectie geïnventariseerd
- Video-inventaris Vlaanderen: meerdere tienduizenden audiovisuele documenten in Vlaanderen
- Verderzetten inhaalbeweging, creëren van een ijkpunt

Studie Packed

- Nood aan sensibilisering en ondersteuning (methodologisch en financieel)
- Hoge vraag naar centralisering van informerende en ondersteunende functie voor de conservering van audiovisueel materiaal
- Mogelijke centralisering van dienstverlening reinigen, overzetten en restauratie

ICT in het culturele veld: de virtualiteit van het virtuele (survey bij musea, cultuurcentra en bibliotheken)

- Computer is duidelijk meest ingeburgerde ICT (andere ICT amper aanwezig)
- 40% v.d. computers zijn niet surfklaar
- Aanwezige software blijft basaal, meer gespecialiseerde software voor webbeheer en intern beheer ontbreekt
- Ingeschatte computerdeskundigheid is zeer laag
- Minder dan de helft van de culturele instellingen beschikt over eigen website

ICT in het culturele veld: de virtualiteit van het virtuele (survey bij musea, cultuurcentra en bibliotheken)

- Interactieve/participatieve internettoepassingen worden amper gebruikt
- Vooral nog worden ICT vooral gezien als marketinginstrumenten, veel minder als tools voor innovatieve publiekswerking
- Geloof in mogelijkheden van ICT voor cultuursector is nochtans zeer groot
- Maar er ontbreekt een duidelijke visie op wat ICT in de toekomst kunnen betekenen

What's in a site? Een analyse van websites van culturele instellingen in Vlaanderen

- Informatieaanbod op websites:
 - Websites worden weinig gebruikt om zichzelf te profileren/bekend te maken
 - Praktische info (routebeschrijving, prijzen, openingstijden) is ruim aanwezig
 - Weinig info over context vd instelling (gebouw, geschiedenis, wijk, ...)
- Interactie/participatie op websites:
 - Email zeer goed ingeburgerd en ook daadwerkelijk gebruikt (bijna 100% feedback)

What's in a site? Een analyse van websites van culturele instellingen in Vlaanderen

- Verder zijn er amper interactieve/participatieve toepassingen (enkel nieuwsbrief)
- Technische en vormelijke aspecten:
 - Gebrekkige overzichtelijkheid (structuur, zoekfuncties)
 - Bijna alle websites zijn goed leesbaar met de populaire browsers
- Toegankelijkheid:
 - Zeer veel culturele instellingen hebben een URL die absoluut geen verband houdt met de naam van de instelling (dus moeilijk terug te vinden!)

Virtuele cultuurparticipatie in Vlaanderen

- Virtuele participatie betekent in de eerste plaats informatie opzoeken over cultuur, daarna virtuele cultuurbeleving (vb. online muziek beluisteren), tenslotte culturele produktverwerving (vb. boek online kopen, of tickets voor cultureel evenement)
- Virtuele participatiegraad van populaire cultuur is verrassend hoog (inspanningen vanuit de sector zijn dus zeker zinvol)
- Virtuele participatiegraad van kunsten is zeer laag (mede door beperkt aanbod?)

Virtuele cultuurparticipatie in Vlaanderen

- Er is een grote overlapping tussen reële participatie en virtuele participatie (70%)
- Toch is er dus een interessante groep van mensen die enkel virtueel participeert!
- In tegenstelling tot reële participatie, speelt bij virtuele participatie gender een heel grote rol
- Effecten van leeftijd en opleiding zijn zeer sterk voor het al dan niet virtueel participeren (sterker dan bij reële participatie)

Virtuele cultuurparticipatie in Vlaanderen

- Het lijkt alsof de digitale kloof de cultuurparticipatiekloof nog versterkt (vooral voor vrouwen lijkt het internet een extra barrière te zijn)
- Groep die het meest virtueel participeert: hoog opgeleide jonge mannen
- Momenteel vooral perspectieven voor verhoging en verdieping van cultuurparticipatie, minder voor verbreding
- Internetkloof weliswaar niet statisch

Beleidsvisies voor digitaal erfgoed in Vlaanderen

- Resultaten:
 - 18 gevalideerde beleidsvisies
 - 60-tal beleidsaanbevelingen
- Conclusies: er is (vooral) nood aan...
 - langetermijnstrategieën en structurele investeringen
 - competentieontwikkeling en betere ervaring- en kennisdeling in een expertisenetwerk
 - consolidatie van kennis: expertisecentrum(of -centra)
 - meer (intersectorale) coördinatie en samenwerking (intersectorale pilootprojecten) (kunst-erfgoed-media)
 - interoperabiliteit en bindende open standaarden
 - een beleid voor digitale duurzaamheid (authenticiteit en integriteit van digitale gegevens)

e-Cultuur

Voorbeelden
Kenmerken
Voorwaarden
Vragen

e-Cultuur

Voorbeelden:

- Levend archief:
 - Geheugen van Oost (Historisch Museum)
 - BBC Creative Archive
- Relatie cultuur – omroep - onderwijs
 - VPRO: 3 voor 12, Wonderkamers
 - BBC: How art made the world
 - CH4: The Unteachables, FourDoes
- Kunstenaarsplatformen:
 - Open Art Network
 - Turbulence
- Kunstencentra: de Vooruit
- Sociaal-artistiek: TVDeluxe
- Bibliotheken: Digilean

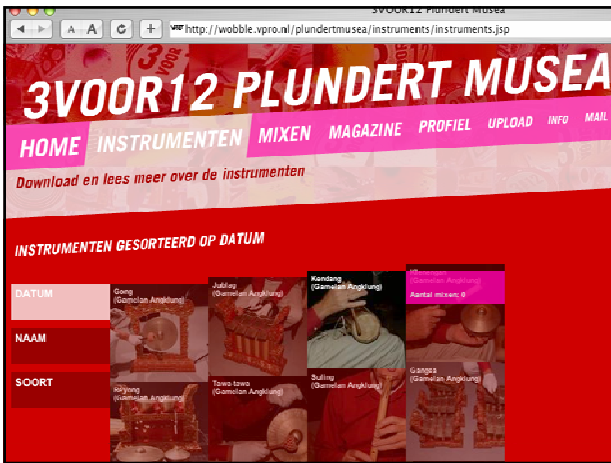

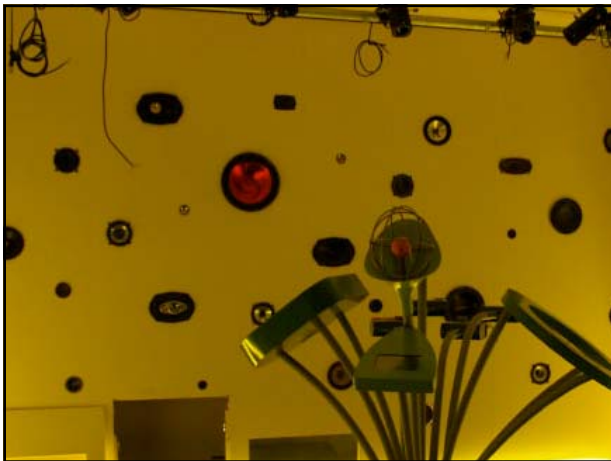
Geheugen van Oost

- Het museale perspectief van het museum wordt verruimd
- Collectie functioneert als contactzone
- Interne rolverandering:
 - het museum faciliteert andere perspectieven
 - de publiekswerking en educatie is tweerichtingsverkeer
 - nauwe samenwerking publiekswerking en archivaris
 - museum stimuleert geleterdheid
 - museum doet aan softwareontwikkeling

Geheugen van Oost

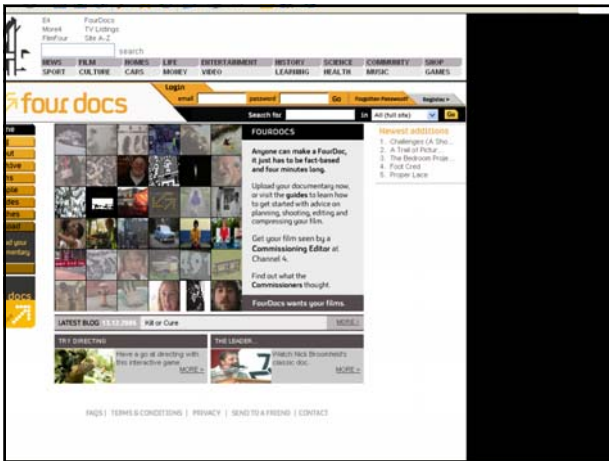
- interactie tussen gebruikers: culturele diversiteit
- collectie is geen eindstation maar tussenstation
- decentralisatie van redactie (stichting 'buurt online')
- pan-institutionele samenwerking (link: How art made the world)

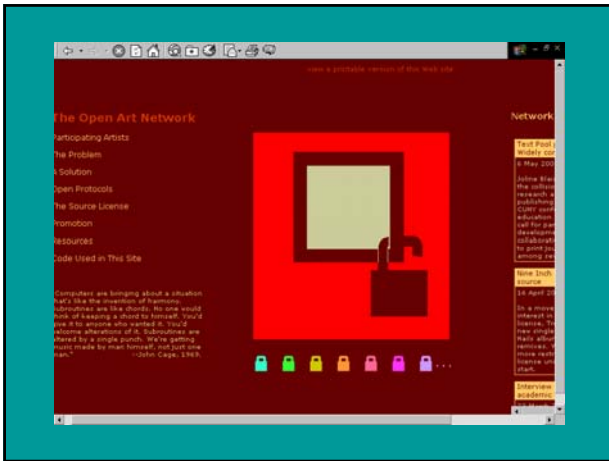

omroepen- culturele organisaties

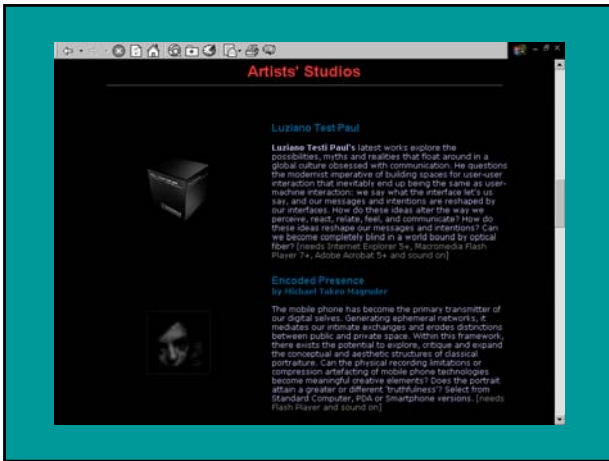
- **omroep:**
 - digitaliseert en ontsluit cultureel materiaal
 - creëert interactieve modules met dit materiaal
 - maakt leeromgeving rond programma's
 - verwijst via website door naar culturele organisaties
 - staat open voor 'bottom-up' content
 - geeft opdrachten aan culturele organisaties
- **culturele organisatie:**
 - levert materiaal en kennis
 - maakt zelf programma's en tentoonstellingen rond thema

Kunstenaarsplatformen

- Kunstenaars zetten samen platform op
- Creatie+ontwikkeling van tools+context
- Distributie van tools

Vooruit Gent

- Portaal-site
- 3D digitaal platform voor creatie en presentatie
- Customer Relationship Management (CRM)
- Wireless building
- i-city
- Samenwerking: cultuur, privé, universiteiten, overheid

Victoria Deluxe: TV Deluxe

- Videoateliers in de wijk
- Uitzenden, creëren, delen
- Nood aan bandbreedte

Digileen

- Project van de Centrale Discotheek van Rotterdam
- Elke Nederlander kan via een softwareclient (voorlopig) gratis WMA-bestanden uitlenen uit de catalogus van het platenlabel Naxos. De bestanden zijn beveiligd met DRM en werken een week

Wat zeggen deze voorbeelden ?

Van ICT naar e-cultuur:

- **andere toegang:** altijd en overal, rechtstreeks, rechten, beschikbaar maken, authenticiteit
- **andere content:** cultuur naar buiten brengen, rijk, divers, verbinden, interoperationeel, gepersonaliseerd
- **andere soort participatie**
 - consulteren (niet-lineair, subjectief)
 - exploreren (feed-back, bewerken, verbinden)
 - zelf creëren en delen

Rolverandering

- verbinden, faciliteren van diversiteit, modereren van dialoog
- van eindstation naar tussenstation
- nieuwe rollen tussen cultuur, educatie en omroep
- nieuwe medewerkersprofielen en andere opleiding

Paradigmawijziging

- Paradigmawijziging
 - naast aanbodcultuur ook on-demand en dialoogcultuur
 - naast content ook context
 - naast collectie ook connectie
 - naast consumptie ook mede-eigenaar en mede-creator
 - naast massamedia ook meervoudige media
 - naast lineaire media ook hypermedia
 - naast individuele creatie ook creëren in netwerkverband
- Verruimen, verbreden, verdiepen

Voorwaarden

- Infrastructuur
- Digitale inhoud
- Nood aan open content en rechtenbeheer
- Ontwikkeling (innovatie): tools, standaarden, intelligente zoeksystemen
- Geletterdheid
- Duurzaamheid (content, beheer, technologie)
- Attitude en methoden

Visie op e-cultuur

Het maken, verspreiden, bewaren van en deelnemen aan cultuur, zoals dit verschuift en verandert onder invloed van technologie en onder invloed van de netwerk- en kennismaatschappij waarin we leven.

- integraal en inclusief:
 - integratie van ICT in alle domeinen van cultuur
 - innoverende mogelijkheden
 - nieuwe rollen
 - alle media bestaan naast elkaar, zij het in nieuwe verhoudingen

Strategische uitdagingen?

- Meer aandacht in het beleid voor de integrale visie op e-cultuur:
 - Binnen het domein CJSM
 - Op het niveau van de Vlaamse regering
- Binnen het domein CJSM:
 - Hoe visieontwikkeling stimuleren op alle niveaus?
 - Hoe sectoren sensibiliseren (grote en kleine spelers?)

Strategische uitdagingen?

- Hoe omgaan met rolverandering en grensvervaging?
- Hoe samen kennis opbouwen en delen?
- Hoe e-cultuur integreren binnen het subsidiebeleid?
- Hoe een duurzaam digitaal beleid ontwikkelen?
- Hoe de meerwaarde van en voor de eindgebruiker vergroten?
- Hoe praktijk en beleid verder internationaal inbedden?
- Hoe de ontwikkeling van goede praktijken stimuleren?
- ...

Strategische uitdagingen?

- Op niveau van de Vlaamse Regering:
 - Cultuur als belangrijke speler binnen de ontwikkeling van de kennismaatschappij
 - Cultuur als partner in innovatie, ook voor maatschappelijke toepassingen
 - Cultuur als partner in de ontwikkeling van een beleid m.b.t. digitale duurzaamheid
 - Cultuur als vragende partij voor toegang tot breedbandinfrastructuur
 - ...

Vragen? Opmerkingen?

...
